

JURIDISCH SCHRIJVEN IN DE PRAKTIJK

Paul Schoukens, Karl Hendrickx, Evelyne Terryn (red.)

Met medewerking van
Tom Barbé, Nele Ceuppens, Frank Deschoolmeester,
Jan Gekiere, Frédéric Vanneste, Sabine Weydts

Acco Leuven / Den Haag

Inhoud

Woord vooraf	11
Deel 1. Inleiding: Publiekgerichte juridische teksten	13
1. Inleiding: het schrijfproces	15
2. Plannen: doelgroep, boodschap, tekstdoel	17
2.1 Rekening houden met de lezer	18
2.2 Teksten voor juristen en voor leken	18
2.3 Schrijfperspectief	20
2.4 Boodschap	21
2.5 Tekstdoel	23
2.6 Globaal plan	24
3. Schrijven: wegwijzers voor de lezer	29
3.1 Inhoudsopgave	30
3.2 Titels en subtitels	31
3.3 Alinea's	33
3.4 Verbindingswoorden en -zinnen	35
3.5 Vormgeving	36
4. Reviseren: correct, toegankelijk en gepast	37
4.1 Correcte formulering	38
4.2 Toegankelijke formulering	39
4.3 Gepaste formulering	40
5. Soorten schrijvers	43
Deel 2. Buitenprocedurele stukken	47
6. Brieven	49
6.1 Begrip en doelstelling	50
6.2 Opbouw: vorm	50
6.2.1 Adressering	50
6.2.2 Referenties en datum	53
6.2.3 Onderwerp	54

6.2.4	Aanspreking	54
6.2.5	Tekst	57
6.2.6	Afsluiting	57
6.2.7	Ondertekening	58
6.2.8	Bijlagen	59
6.3	Opbouw: inhoud	59
6.3.1	Inleiding	59
6.3.2	Kernboodschap	60
6.3.3	Uitleg	61
6.3.4	Juridische basis	62
6.3.5	Besluit	63
6.4	Taal en stijl	63
6.4.1	Doe gewoon	64
6.4.2	Schrijf persoonlijk en lezergericht	65
6.4.3	Formuleer positief	66
6.4.4	Blijf beleefd	67
7.	Ingebrekestelling	69
7.1	Begrip en doelstelling	70
7.2	Inhoud en opbouw	70
7.3	Taal en stijl	72
8.	E-mails	73
8.1	Begrip en doelstelling	74
8.2	Inhoud en opbouw	74
8.3	Taal en stijl	75
Deel 3.	Processtukken	79
9.	Inleiding	81
10.	Dagvaarding	83
10.1	Begrip en doelstelling	84
10.2	Inhoud	85
10.3	Opbouw	86
10.3.1	Ontwerp van dagvaarding en exploit van dagvaarding: noodzakelijk onderscheid	86
10.3.2	Ontwerp van dagvaarding	87
10.3.3	Exploit van dagvaarding	88
10.4	Taal en stijl	92
10.4.1	Datum- en tijdsnotatie	92
10.4.2	Volgorde voornaam en familienaam	93
10.4.3	Passief en onpersoonlijk taalgebruik	93
10.4.4	Verouderd en omslachtig taalgebruik	94

11. Verzoekschrift	97
11.1 Begrip en doelstelling	98
11.2 Inhoud	98
11.3 Opbouw	101
11.4 Taal en stijl	101
12. Conclusie	103
12.1 Begrip en doelstelling	104
12.2 Inhoud	104
12.3 Opbouw	105
12.3.1 Aanhef	105
12.3.2 Feiten	108
12.3.3 In rechte	108
12.3.4 Vordering	110
12.4 Taal en stijl	111
13. Vonnis en arrest	113
13.1 Begrip en doelstelling	114
13.2 Inhoud	115
13.2.1 Gemotiveerde beslissing	115
13.2.2 Wettelijk verplichte vermeldingen	115
13.3 Opbouw	116
13.3.1 Algemene opbouw	116
13.3.2 Aanhef of kop	117
13.3.3 Feiten (In feite)	117
13.3.4 Vorderingen	118
13.3.5 Beoordeling (In rechte)	118
13.3.6 Beschikkend gedeelte (dictum)	120
13.4 Taal en stijl	121
13.4.1 Belang van taal en stijl in vonnissen	121
13.4.2 Overwegende tegenover verhalende stijl	122
13.4.3 Neutrale taal	123
13.4.4 Verwijzingen naar rechtsleer en rechtspraak	123
13.4.5 Verwijzing naar de rechtbank of het hof	124
13.4.6 Verwijzing naar de partijen	124
13.4.7 Ondertekening	125
Deel 4. Wetgeving en contracten	127
14. Wetgeving	129
14.1 Begrip en doelstelling	130
14.2 Wetgevingstechniek	130

14.3 Algemene structuur van de rechtsregel	131
14.4 Opschrift	131
14.5 Aanhef	132
14.5.1 Inhoud – nut – verschil tussen wetten en besluiten	132
14.5.2 Opbouw van de aanhef van een besluit	133
14.5.2.1 Verwijzing naar rechtsregels	134
14.5.2.2 Vormvereisten	135
14.5.2.3 Verantwoording	136
14.6 Dispositief (bepalend gedeelte)	136
14.6.1 Algemeen overzicht	136
14.6.2 Artikel	137
14.6.2.1 Nummering	137
14.6.2.2 Indeling	137
14.6.2.3 Opsomming in een artikel	138
14.6.2.4 Groeperen van artikels	138
14.6.3 Verwijzingen	139
14.6.3.1 Interne en externe verwijzingen	139
14.6.3.2 Functies van verwijzingen	139
14.6.3.3 Wetgeving door verwijzing	141
14.6.4 Inleidend artikel	141
14.6.5 Definities	142
14.6.5.1 Enkel indien noodzakelijk	142
14.6.5.2 Wat wel – wat niet?	142
14.6.6 Wijzigingsbepalingen	143
14.6.6.1 Verschil met autonome bepalingen	143
14.6.6.2 Wijzigingsbepalingen opstellen	144
14.6.6.3 Nummers van in te voegen tekstonderdelen	145
14.6.7 Opheffingsbepalingen	145
14.6.7.1 Begrip	145
14.6.7.2 Hoe opheffen?	146
14.6.8 Overgangsbepalingen	146
14.6.9 Inwerkingtreding	147
14.6.9.1 Algemeen	147
14.6.9.2 Algemene regel	147
14.6.9.3 Afwijkingen	148
14.6.9.4 Buitenwerkingtreding	148
14.6.10 Uitvoeringsbepaling	149
14.7 Taal en stijl	149
14.7.1 Tekstniveau	149
14.7.2 Zinsniveau	151
14.7.3 Woordniveau	153

15. Overeenkomsten en algemene voorwaarden	157
15.1 Inleiding	158
15.2 Inhoud en opbouw	159
15.2.1 Basismodel	159
15.2.2 Basisvragen	159
15.2.3 Anticiperen als uitgangspunt	160
15.2.4 Veel voorkomende bedingen	161
15.3 Algemene voorwaarden	163
15.3.1 Inleiding	163
15.3.2 Tegenwerpelijkheid van algemene voorwaarden	164
15.3.3 Formele aandachtspunten	164
15.3.4 Inhoudelijke aandachtspunten	165
15.3.5 Stijlclausules	166
15.4 Informatieverplichtingen	168
15.5 Onrechtmatige bedingen	169
15.5.1 Algemene norm	170
15.5.2 ‘Zwarte’ lijst van art. VI.83 WER	171
15.5.3 Globale evaluatie van de overeenkomst en van het evenwicht tussen rechten en verplichtingen	172
15.5.4 Art. VI.84 WER: sanctie op onrechtmatige bedingen	174
15.5.5 Transparantieregels van art. VI.37 WER	174
15.5.6 Interpretatieregels van art. VI.37 WER	177
15.5.7 Strategie voor de praktijk	178
15.6 Taal en stijl	179
Eindnoten	183
Geraadpleegde literatuur	191